

LES 2: KERNLES: SPOREN VAN DE TWEEDE WERELDOORLOG IN MARKELO

In deze les wordt een 13-tal sporen in Markelo en omgeving bezocht. In de les staat het beleven van het erfgoed centraal.

KENMERKEN

<i>Wat</i>	fiets-/wandelroute van ca. 7 km, waarvan 2 km wandelen
<i>Tijd:</i>	ongeveer 2 uur
<i>Les wordt gegeven:</i>	op locatie en door medewerkers van door vrijwilligers van SCHERM (St Cultuur-Historische Elementen Rondom Markelo) en FAMM (St Fallen Airmen Memorial Markelo)
<i>Benodigde materialen:</i>	goede fiets, veiligheidshesjes, evt flesje drinken, wandelschoenen
<i>Praktische informatie:</i>	start van de route: bij het Gemeentelijk Oorlogsmonument op Het Beaufortplein

DE FIETS-/WANDELTOCHT

VERLOOP VAN HET BEZOEK (ter info voor de leerkracht)

ONTVANGST EN WELKOM

1. *We komen samen op Het Beaufortplein bij het Gemeentelijk Oorlogsmonument. Hier wordt de klas welkom geheten door een van de gidsen, die vertelt over zijn betrokkenheid met de Sporen van de Tweede Wereldoorlog in Markelo.*

UITLEG OVER DE LOCATIE

2. *Wij gaan fietsend en wandelend de 13 Sporen van de Tweede Wereldoorlog in en buiten de bebouwde kom van Markelo bezoeken, die overgebleven en/of gereconstrueerd zijn. Deze sporen gaan jullie bekijken en onderzoeken, waarbij ter plekke ook vragen gesteld worden om een en ander te verduidelijken.*

Gids Benny Schreurs is voorzitter van de Stichting Cultuurhistorische Elementen Rondom Markelo (SCHERM). Dit is de stichting, die het wandelpad Kerkepaden-Tichelroutes en de daaraan liggende Sporen beheert. Hij is ook voorzitter van de Stichting Fallen Airmen Memorial Markelo (FAMM), die een 3-tal luchtoorlog-monumenten heeft gerealiseerd. Ook organiseren zij elke 5 jaar een grote Herdenking, waarbij alle nabestaanden van de 17 omgekomen piloten worden uitgenodigd.

Gids Herman Sligman is actief lid van de Stichting Heemkunde Markelo en is een van de samenstellers van het boek "Markelo in de Tweede Wereldoorlog".

Zowel Benny als Herman zijn actief lid van de Royal Canadian Legion Branch 005 The Liberation of the Netherlands. Deze vereniging heeft als doel het stimuleren van Herdenken en Gedenken.

Gids Erik Nijenhuis is bestuurslid van de Stichting FAMM en actief bestuurslid van Keep Them Rolling en heeft o.a. de grote 70 jarige Bevrijdingsrit van 2015 in Holten, Markelo en Goor georganiseerd.

3. DE FIETSTOCHT

NB Voor de rondleider is er een (zeer) uitgebreide Handleiding Gids!

Tijdens de fiets-/wandeltocht van 7 km, duur ca.2 uur (incl. reistijd), worden de volgende sporen bezichtigd:

1. *Het Beaufort, voormalig gemeentehuis van Gemeente Markelo.*
  - 1a. *Op 4 februari 1944 pleegden verzetsmensen uit Markelo en omgeving een overval op de kluis, waarbij de voorraad distributiebonnen en het gehele bevolkingsregister werden buit gemaakt.*
  - 1b. *Bevrijdingsplaquette ter nagedachtenis aan de Canadese Bevrijders.*
- 2a. *Verwijzing met foto naar voormalig Hotel Lichtendahl, dat als hoofdkwartier van de Duitse bezetter fungeerde.*
  - 2b. *Verwijzing met foto naar voormalige Dorpsschool, dat door de Duitsers als kazerne werd ingericht en naar de loopgraven bij de school, waarin de schoolkinderen dekking moesten zoeken bij luchtalarm*
3. *Gemeentelijk Oorlogsmonument op Het Beaufortplein, waarmee alle 42 Markelose en in Markelo gevallen oorlogsslachtoffers herdacht worden. Dit monument is in 1995 in het kader van het project "Adopteer een Monument" geadopteerd door de leerlingen van groep 8 van alle Markelose basisscholen, die hier jaarlijks alle namen van de oorlogsslachtoffers op lezen en bloemen leggen op Bevrijdingsdag 8 april of Herdenkingsdag 4 mei.*
4. *Onderweg staan we even stil bij woning Bergweg 28, waar de joodse familie Schlosser gewoond heeft en van waaruit ze afgevoerd zijn naar het naar het concentratiekamp.*
5. *Daarna staan we even stil waar het voormalig hotel Markelosche Berg gestaan heeft, dat ook door de Duitsers gebruikt werd als onderkomen.*
6. *Het Overijssels Verzetsmonument op de Markeloseberg, waarmee alle 470 omgekomen Overijsselse verzetsstrijders geëerd worden.*

Daarna gaan we naar de Kattenberg voor bezichtiging van:

7. *Duitse loopgraven, welke nog in originele staat aanwezig zijn.*
8. *Bomkuil, ontstaan door een afgeworpen geallieerde vliegtuigbom.*
9. *Silhouet (reconstructie) van een gevallen piloot, wiens bommenwerper aan de Traasweg neerstortte.*

10. *Dikke Steen, dat na de oorlog gebruikt zou worden als monument voor de oorlogsslachtoffers.*
- 11a. *Onderduikershol / Jodenkuil (reconstructie)*
- 11b. *Daar vertellen we ook het verhaal van de Jodenkuil (reconstructie) op de Hulpe, waar de joodse familie Hoek ruim 1,5 jaar ondergedoken heeft gezeten en zelfs een kind is geboren.*
12. *Crashlocatie Stirling Bommenwerper, met vliegtuigmotor als monument voor de omgekomen bemanning.*
13. *Ereveld op de Algemene Begraafplaats met 17 oorlogsgraven van geallieerde piloten met propeller-monument en verder graven van 1 Markelose soldaat, 4 verzetsstrijders en 2 burgerslachtoffers. De oorlogsgraven zijn in 1995 in het kader van het project "Adopteer een Monument" als monument geadopteerd door de leerlingen van groep 8 van alle Markelose basisscholen, die hier jaarlijks bloemen leggen op Bevrijdingsdag 8 april (of Herdenkingsdag 4 mei.).*

4. DE HANDLEIDING VOOR DE GIDS BESTAAT UIT DE VOLGENDE BIJLAGEN:

1. *Voorblad Sporen van de Tweede Wereldoorlog in Markelo*
2. *Hoofdstuk A: Route van de Sporen met plattegrond*
3. *Hoofdstuk B: Beschrijving van de Sporen met foto's*
4. *Antwoorden op vragen Hoofdstuk B*

NA DE RONDELEIDING KRIJGT ELKE LERAAR / LERARES:

- *Een hand-out van de gids*
- *De antwoorden op de tijdens de rondleiding gestelde vragen*